

LANY (38) *part praet pass pf i impf*

impf znacz. 1., *pf* znacz. 2.

lany (37), **lanny** (1) *SkarŻyw*.

lany (32), **lan** (4), lany *a. lan* (2); *lan* (2) *ZawJeft, WujNT*; lany : *lan FalZioł* (1:1), *KrowObr* (1:1).
a pochylone.

sg m N lāny (5). ◇ *D lān(e)mu* (1). ◇ *f N lānā* (3), *lāna* (2), *lān(a)* (2); ~ (*attrib*) -ā (3); ~ (*praed*) -a (2). ◇ *A lānā* (1). ◇ *I lānā* (2). ◇ *n N lān(e)* (2), *lāno* (2); ~ (*attrib*) -(e) *Mącz* (2); ~ (*praed*) -o (2) *FalZioł, WujNT*. ◇ *A lān(e)* (1). ◇ *pl N m pers lāni* (1). *subst lān(e)* (5). ◇ *G lānych* (5). ◇ *A subst lān(e)* (2). ◇ *I m lānymi* (1). *f lānymi* (1) *SkarŻyw, lān(e)mi* (1) *ActReg*. ◇ *L lānych* (1).

Sł stp s.v. lać, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Imiesłów od „lać” ‘sprawiać, aby ciecz płynęła’; fusus Cn* (6) :

lany do czego (1): Piwo aby do czyłtych á nie wftęchłtych beczek było lano. *FalZioł* V 64v.

lany w co (2): iáko wodá odkrywa ogień/ gdy bywa laná w wapno niegálzone *KrowObr* 44; *WujNT Luc* 5/38.

Przysłowie: ále nowe wino ma być lano [*mittendum est*] w ftátki nowe *WujNT Luc* 5/38.

a. Służący do polewania (1) :

Wyrażenie: »lane naczynie« (1): *Gutturium, Lane naczynie/ Handfas álbo naliewká. Mącz* 150c.

b. Wylewany (1) :

Wyrażenie: »lany воск« (1): Nie pętyay fie czármi przekłętymi/ Nie pomogą tobye lane wołki/ Ieft káždyy dar obyecány bołki *BielKom* G5.

c. Polewany, oblewany; tu w przen (1) :

Zwrot: »być lany krwią« (2): A ty ziemia/ ktora małz być laná cnotliwych Członków krwią pánieńłkich *ZawJeft* 31.

2. *Związany z metodą odlewniczą i wytapianiem metalu* (32) :

a. Sporządzony metodą wlewania roztopionego materiału w odpowiednią formę, odlany; conflatus *Mącz, PolAnt, Vulg; fusilis Vulg, Mącz* (29) : A dla tego Moyzełz kazał mieć Thrąby lane z Srebra/ w ktore trąbiono czału walki z nieprzijacioły *FalZioł* III 34c; *KrowObr* 242; Obiedwie te mákowice ná flupy lāne były. *Leop* 3. *Reg* 7/17; *Mącz* 139c [2 r.], 399c; ktory [*Salomon*] w onym sławnym Kościele tak wiele obrázow y rytch y málowánych nádziáłác kazał: iáko dwánaście Lewkow ná Stolcu fwym/ woły pod oną kádział laną: y Lwy/ y Woły/ y Cherubiny ná odziemkach flupow miedziánych. *WujJud* 47; *SkarJedn* 300.

W charakterystycznych połączeniach: *lana(-y, -e) kadź, naczynie* (2), *statek, trąba*.

Wyrażenia: »bog lany« (2): *KrowObr* 110; Bogow lanych [*Deos fusionis (marg) conflatiles (-)*] nie wczyniłz łobie. *BudBib Ex* 34/17.

»morze lane« (1): Wczynił też Morze (álbo koćiel ná vmywánie) lane [*mare fusile*]/ wíferz ná dziełięć łokci/ od kráiu iednego do drugiego/ okrągłe w koło *Leop* 3. *Reg* 7/23.

»obraz lany« = *posqg* [*szyk* 2:1] (3): niechay będą zhánbieni pohánbieniem/ kthorzy/ dufáią w obrážiech rytch/ ktorzy mowią obrázowi lanemu [*qui dicunt conflatili*]/ Wy iefteście Bogowie náłfy. *Leop Is* 42/17; *Signum, Lany/ wyciofány/ álbo wyrity obraz. Mącz* 392a; *SkarJedn* 237.

»łana świeca« = *fax Mącz, Calep; fundlia, (pl) teda Calep; funale, funalis cereus Cn [szyk 8:7] (15): BielKron 425v; Praelucens, Naprzód/ s łwiecą ydący/ też lana świecá s którą bywáyą pan młody s páníą młodą do łóżnice prowadzeni. Mącz 201c, 123d, 252c; RejZwierc 159v; BielSpr 53v; ModrzBaz 118v; Bo wiele dni [...] ołobnie preceptorowie z łtudentámi/ ołobno łtany y bractwá rozmáite/ bołymi nogámi z łwiecámi lannymi procełłye do grobu czynili. SkarŻyw 546; ReszList 160; ActReg 59; Fax – Swieca łana, fakła, pochednia [!]. Calep 411b, 442a, 1050a; GórnTroas 60; KlonWor 27.*

b. *Wytopiony z kruszcu, stopiony (o materiale służącym do dalszej obróbki) (1) : Conflatis, Lany/ Spulzczány. Mącz 130d.*

c. *Służący do wytapiania lub topienia metali (2) : Conflatorium, in Bibliis legitur, Lány/ Miedziani tigel. Mącz 130d; Fusorium opus in Bibliis, Naczynie lane. Mącz 139c.*

Synonim: 2. lity.

Cf LAC